

8. «Облік, аналіз, аудит та оподаткування: основні тренди розвитку»

Марія Михайлівна Шестерняк,

кандидат економічних наук,

старший викладач кафедри економічної експертизи та аудиту бізнесу,

Тернопільський національний економічний університет

«ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА СИСТЕМУ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ»

В сучасний період глобалізація є невід'ємним процесом, що має місце в світовій економіці та є однією з найвпливовіших сил, що визначає безпеку країн в економічній, соціальній та екологічній сферах, оскільки зачіпає виробництво товарів і послуг, використання природних, трудових та інформаційних ресурсів, інвестицій в фізичний та людський капітал. Тобто, визначає економічний розвиток, соціальне становище та екологічні наслідки для суспільства.

Зважаючи на це, важливо розрізнити такі процеси як «глобалізм» та «глобалізація». Так, у довідковій літературі дефініцію «глобалізм» (від «глобальний») розглядають з двох позицій: 1) зовнішня політика якої-небудь держави, заснована на втручанні у внутрішні справи інших країн, на нав'язуванні своєї волі; 2) масштабність (наприклад, глобалізм проблеми) [1, с. 161]. Іншими словами, «глобалізм» – взаємопроникнення економік різних країн внаслідок якого має створитися цивілізація нового типу у світовому масштабі.

«Глобалізація» – це надання або приписування чому-небудь глобальних масштабів, глобального характеру, наприклад, глобалізація економіки [2, с. 145].

Глобалізація ринкової системи господарювання є найважливішим фактором розвитку світових економічних відносин кінця ХХ – початку ХХІ ст. та об'єктом досліджень вчених та практиків. При цьому, глобалізація економіки, суспільно-економічні зміни, всебічне поглинання міжнародних відносин, економіко-реформаторські перетворення, виникнення та розвиток транснаціональних корпорацій та промислово-фінансових груп визначили необхідність гармонізації та стандартизації системи обліку на міжнародному рівні.

Так, зокрема, 29 червня 1973 року професійні бухгалтерські організації економічно розвинутих країн світу (Австралії, Великобританії, Ірландії, Канади, Нідерландів, Німеччини, Мексики, США, Франції, Японії) підписавши угоду створили Комітет з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (далі – Комітет з МСБО). У 2000 році Комітет з МСБО перейменували на Раду з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (далі – Рада з МСБО), діяльність якої спрямована на гармонізацію національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та облікових політик різних країн. Головне завдання Ради з МСБО – це розробка та впровадження єдиної системи зрозумілих та прийнятних Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Таким чином, у світовій обліковій системі проблема гармонізації та стандартизації облікової практики знайшла своє вирішення у створенні Комітету з МСБО, який перейменовано на Раду з МСБО. Зауважимо, що вже на кінець 2000 року до складу Ради з МСБО входять всі професійні бухгалтерські організації (більше 140), які є членами Міжнародної федерації бухгалтерів (далі – МФБ).

У 2001 році в США започатковано корпоративні крахи. Розпочинається активне обговорення перспектив «конвергенції» US GAAP (Generally Accepted Accounting Principles) і МСБО. Проведено засідання Ради з МСБО в штаб-квартирі Ради зі стандартів бухгалтерського обліку США. У квітні того ж 2001 року Рада з МСБО стає Радою з МСФЗ.

Виходячи з цього, зазначимо, що в питанні стандартизації бухгалтерського обліку в світі визначають два базиси:

1) IAS (International Accounting Standards) – Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) – Лондонський офіс;

2) GAAP US (Generally Accepted Accounting Principles) – загальновизнані облікові принципи США.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (далі – МСФЗ) – це цілісна, постійно удосконалювана система обліку та фінансової звітності, що узагальнює облікові принципи і правила складання фінансових звітів. МСФЗ спрямовані на зближення методології обліку та звітності різних країн. Звернемо увагу, що ці стандарти виникли в результаті посилення процесів економічної інтеграції країн. Метою стандартів є однозначне тлумачення принципів, правил та алгоритмів обліку в різних країнах.

За таких умов розвиток ринкових відносин в Україні та інтеграція її економіки в світове господарство визначають формування системи обліку відповідно до загальноприйнятих у міжнародній практиці принципів та стандартів. Як наслідок, економічні перетворення та процеси формування ринкових відносин в Україні на всіх рівнях. Командно-адміністративна система управління та ведення бухгалтерського обліку залишається в минулому. Сучасні методи управління вимагають оновлення теоретико-методологічних основ бухгалтерського обліку та децентралізації управління.

Як відомо, процес трансформації обліку в Україні бере свій початок у 1992 році. Так, зокрема, Президентом України виданий Указ № 303/92 від 23.05.1992 року «Про перехід до загальноприйнятої в міжнародній практиці системи обліку і статистики» [3]. На підставі цього Указу було створено Координаційну раду з питань організації переходу України на міжнародну систему обліку і статистики, сформовано відповідні робочі групи з провідних науковців та фахівців, працівників міністерств і відомств України, визначено конкретні заходи, розроблено та затверджено постановою Кабінету Міністрів України № 326 від 04.05.1993 року «Державну програму переходу на міжнародну систему обліку і статистики» [4].

Державна програма переходу на міжнародну систему обліку і статистики передбачала створення методологічно-правової бази обліку України. Відповідно, для виконання цієї програми були прийняті закони України «Про

державну статистику», «Про аудиторську діяльність», «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» та інші нормативні документи. Окрім цього, зроблено доповнення до Плану рахунків бухгалтерського обліку, які відобразили зміни в фінансово-господарській практиці підприємств та організацій.

Як свідчить практика, зміни в системі обліку і звітності відбуваються дуже повільно. Через певні об'єктивні і суб'єктивні причини радикальних зрушень не відбулося. Тому, приймаються нові програми та постанови, законодавчі акти та нормативні документи, які передбачають ряд заходів щодо послідовного реформування системи обліку і звітності. Процеси трансформації обліку відповідно до міжнародних стандартів вимагають великих зусиль.

Трансформація бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів є передумовою реформування економіки України. Разом з тим, в умовах становлення глобального інформаційного суспільства важливим є створення концепції розвитку системи обліку в Україні.

На основі викладеного можна стверджувати, що глобалізація суттєво послабила роль та значення традиційних національних систем регулювання обліку шляхом запровадження, функціонування та широкої взаємодії відповідних міжнародних організацій. Однак, створити потужні наднаціональні механізми регулювання в цій сфері на даний момент поки ще не вдалося, оскільки в результаті світової економічної кризи загальмувалися саме процеси гармонізації облікових систем та тривають дискусії щодо вибору бази формування загальносвітової моделі обліку. Тому, саме визнання об'єктивної необхідності використання загальноприйнятних підходів до ведення обліку та складання звітності прискорить процес пошуку компромісу в цьому питанні.

Література:

1. *Новий словник іншомовних слів: близько 40000 сл. і словосполучень / Л. І. Шевченко та ін.; за ред. Л. І. Шевченко. Київ : АРІЙ, 2008. 672 с.*
2. *Словник іншомовних слів / За ред. С. Я. Єрмоленко. Харків: «ФОЛІО», 2006. 623 с.*
3. *Указ Президента України «Про перехід до загальноприйнятої в міжнародній практиці системи обліку і статистики», № 303/92 від 23.05.1992 року. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/303/92>*
4. *Постанова Кабінету Міністрів України «Державна програма переходу на міжнародну систему обліку і статистики», № 326 від 04.05.1993 року. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/326-93-%D0%BF>*
5. *Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», № 3332-VI, URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3332-17>*
6. *Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», № 537-16. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/537-16>*
7. *Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_010*